

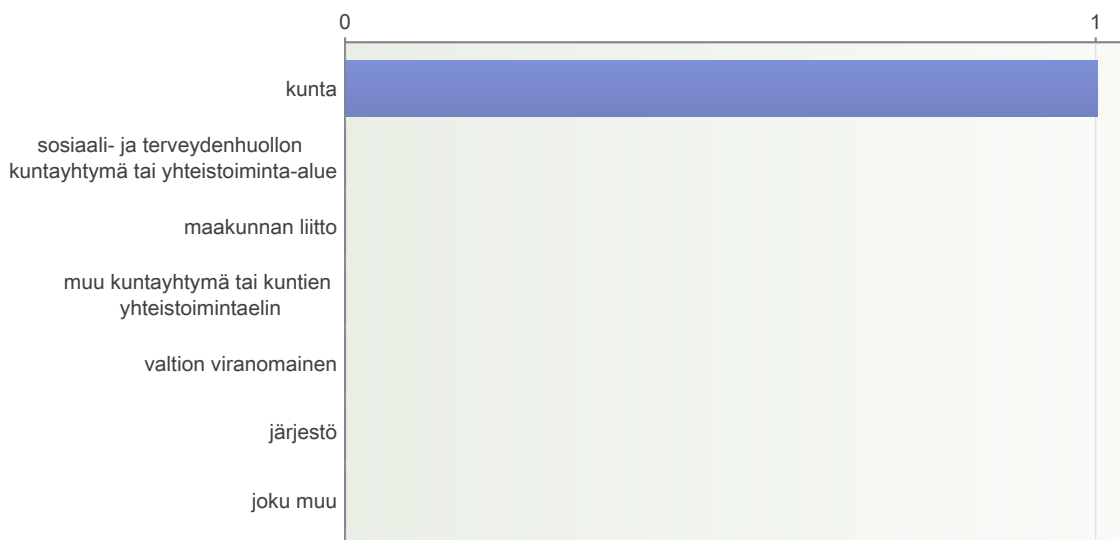
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot	Lausuntopyyntöä käsittelevä päivämäärä toimielimessä	Toimielimen nimi
Suonenjoen kaupunki	Juha Piironen	0447581403, juha.piironen@suonenjok i.fi	7.11.2016	Kaupunginhallitus

2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaistasaatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

Vastaajien määrä: 1

- Keskeiseen asemaan palveluiden yhdenvertaisen saavutettavuuden parantamisessa nousee valinnanvapaussäännösten kirjaukset. Valinnanvapausmalli tulee toteuttaa siten, että ei synny eriarvoisuutta palveluiden saatavuudessa väestöryhmien tai alueiden välillä. Oleelliset tiedot sekä valinnanvapaus- että palvelutuotannon rahoitusohjausmallista puuttuvat.

Yhdenvertaisuuden ja terveyserojen kaventumisen kannalta 3 Mrd euroa kustannusten hillintätavoite voi aiheuttaa riskejä ristiriitaisiin toimenpiteisiin ja toteutuksiin.

Maakunnan asema palvelujen järjestäjänä ja keinot tavoitteisiin pääsemiseksi ja palvelutuotannon ohjaamiseksi uhkaavat jäädä esityksessä rajoittuneiksi ja heikoksi. Erityisesti maakunnan palvelulaitoksen rooli on epäsymmetrisen vahva suhteessa maakuntajärjestäjään.

Palveluiden saatavuuden turvaaminen maakuntien sisällä mahdollisimman tasavertaisina edellyttää toimivia terveyden edistämisen käytäntöjä tiiviissä yhteistyössä maakuntien ja kuntien kesken.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimenpiteet ja vaikuttava toteutus ovat oleellisia väestötasoisten tavoitteiden kannalta. Maakuntien ja kuntien välinen yhteistyö, vastuut, roolit ja kannustimet ovat esityksessä vielä epäselviä. Toteutusten, mittareiden ja tavoitteiden määrittely sekä riittävääntasoisien paikallisuuden huomiointi on tärkeää.

Työterveyshuollon ja oppilashuollon ratkaisut ovat epäselviä ja niilläkin on osaltaan suuri merkitys yhdenvertaisuuden ja terveyserojen kaventamisen näkökulmasta. Palvelujen tulisi toteutua koko maakunnan alueella mahdollisimman yhdenmukaisina alueellisten tarpeiden mukaan. Palvelut tulisi toteuttaa kuitenkin nykyiseen tapaan hajautetusti ja integroituneesti mm. koulujen toiminnan yhteyteen, lähellä asiakasta.

4. 2. Antaako esitys riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite? Jos ei, miten tavoitteen saavuttamisen edellytyksiä voitaisiin parantaa?

Vastaajien määrä: 1

- Sosiaali- ja terveydenhuollon julkisten kustannusten kasvun hillitsemiseksi tarvitaan myös muita keinoja kuin rakenteellinen sote-uudistus.

Kattavat laskelmat uuden kunnan talouden kestävydestä puuttuvat uudistuksesta. Kokonaisuudessa laskennallisesti uusien kuntien vuosikate ei muutu mutta useiden kuntien talous tulee kärsimään heikentyneestä toiminnan ja investointien rahavirrasta ja kasvavasta velkaantuneisuudesta suhteessa heikentyvään taseeseen. Uudistuksen rakennejärjestelyt aiheuttavat kunnille kustannuspaineita siirtymävaiheessa.

Palvelujen järjestäjien lukumäärän oleellinen pieneneminen, valtion vahva ohjaus sekä maakuntien rahoitusmalli luovat edellytyksiä hillitä menojen kasvua ja lisätä tuottavuutta / palvelujärjestelmän tulokellisuutta. Keinot liittyvät integroituihin palvelukokonaisuuksiin. Myös toimipiste- ja sairaalaverkoston tarkastelu ja suunnitelmallinen maakunta- ja yhteistyöaluetasoinen optimointi vastuu- ja tehtäväjakoineen on välttämätöntä.

Tuottavuustoimien vaikutukset väestön hyvinvointi- ja terveyserojen kannalta voivat kuitenkin olla jopa negatiivisia. Valinnanvapauslinjaukset, joita ei ole vielä tarkennettu, tuottanevat joiltakin osin ylikapasiteettia.

Tietojärjestelmät, tiedonhallinta ja tiedon hyötykäyttö ihmisen/asiakkaan/potilaan hyväksi ovat uudistuksen toteutumis- ja onnistumismahdollisuuksien kannalta kynnyskysymyksiä. Nämä toteutukset vaativat merkittäviä investointeja ja valtion tuleekin rahoittaa ja huolehtia näiden valmiuksien rakentamisesta jo aiotun väliaikaishallinnon toimintakaudella.

Myös mm. kiinteistö-, omistus- ja palkkaharmonisointijärjestelyt lisännevät alkuvaiheessa maakuntien kustannuksia.

5. 3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Vastaajien määrä: 1

- Maakunnista on tarkoitus luoda vahvoja organisaatioita. Maakunnat olisivat keskimäärin huomattavasti kuntia suurempia sekä kooltaan että taloudeltaan. Tästä huolimatta maakuntien itsehallinto tulee olemaan selvästi kunnallista itsehallintoa heikompaa. Näin ollen tehtävien siirtyessä kunnilta maakunnille tehtävien itsehallinnollinen ohjaus heikkenee.

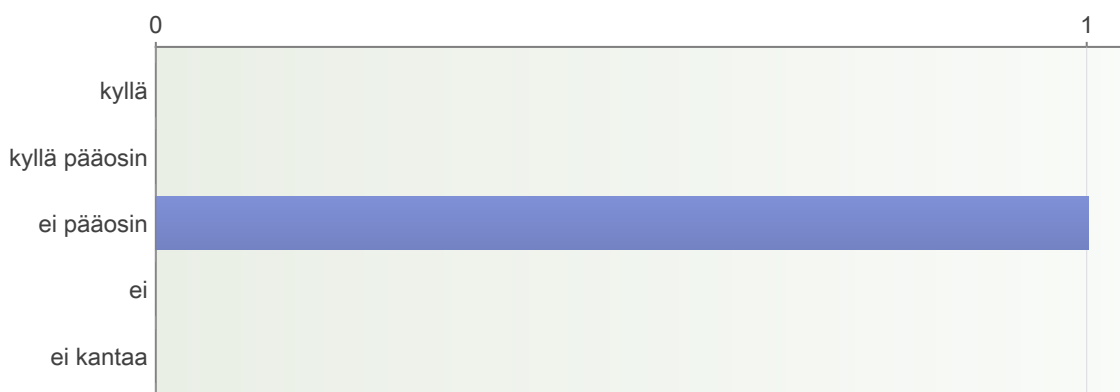
Järjestämistehtävään liittyvä kansanvaltaisuus toteutuu teknisesti riittävällä tavalla suorilla vaaleilla ja edustuksellisenä maakuntavaltuustossa ja välillisesti maakunnan muissa toimielimissä. Sen sijaan kokonaisuudessaan palvelujärjestelmän kansanvaltaisesti toteutuva ohjaus jää ohueksi. Esitetty malli uhkaa jättää kansanvaltaisen järjestäjän roolin heikoksi ja julistukselliseksi. Sen sijaan vahvaksi yhteiskunnalliseksi toimijaksi muotoutuisikin maakunnan palvelulaitos ja sen konserniyhtiöt, joissa toimiva johto ja ammattilaisista koostuvat hallitukset olisivat merkittäviä vallankäyttäjiä.

Merkittävin haaste maakuntien itsehallinnolliselle asemalle on valtionrahoitukseen perustuva tiukka tulosohjaus. Ilman omaa verotusoikeutta maakuntien asema ei nouse omaehtoiseksi ja riittävin vapausastein kunkin alueen omia kehittämistavoitteita edistäväksi.

Valtion ohjauksen tulee pitäytyä strategisiin ja esim. maakuntien ja / tai yhteistyöalueiden välisen yhteistyön ja työnjaon kysymyksiin. Esityksestä tulee poistaa valtion ohjaus- ja päätösvaltaa, joka koskee yksityiskohtaisia ja operatiivisia asioita.

6. 4. Muodostaako maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

Vastaajien määrä: 1

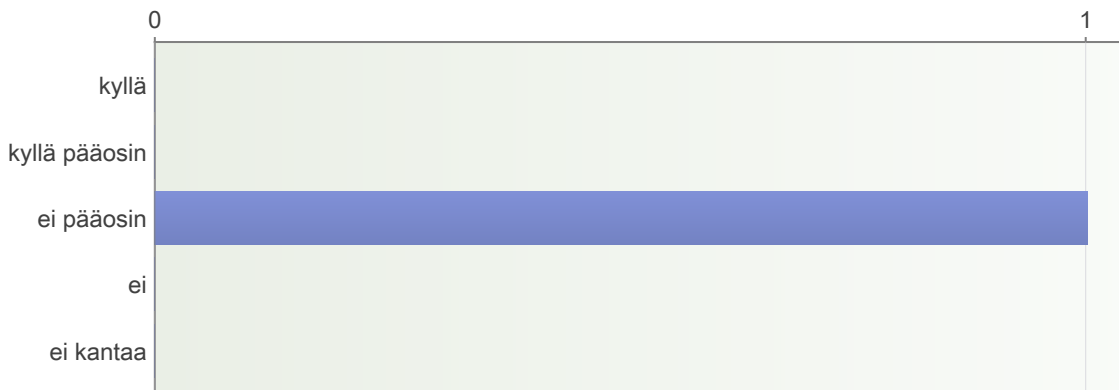
Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapautta koskeva lainsäädäntö ja maakuntalain 6 §:ssä lueteltuja tehtäväalueita koskeva erityislainsäädäntö on vielä valmisteilla. Lausunnon antajien näkökulmasta kokonaisuuden arvioinnille olisi ollut paremmat mahdollisuudet mikäli myös em. lainsäädäntö olisi ollut lausuntopaketissa mukana. Kuntien ja maakuntien yhteistyölle ei tule luoda lainsäädännöllisiä esteitä. Kunnan ja maakunnan jäykkä toimivaltaraja uhkaa aiheuttaa päällekkäisyyksiä ja palveluaukkoja. Paikallisesti ja alueellisesti erilaiset ratkaisut tulee mahdollistaa lainsäädännöllä. Kuntalaisen näkökulmasta sekä toiminnallisesti ja taloudellisesti on tärkeää mahdollistaa sopimusjärjestelyt kuntien ja maakuntien kesken. Yhteistyöjärjestelyistä, tuotannosta ja järjestämisvastuun siirrosta on oltava mahdollisuus sopia ottaen

huomioon kuntien ja maakuntien toimintaympäristöjen erilaisuus ja yhteistyökäytäntöjen perinne. Valtakunnallisia palvelukeskuksia koskevat säännökset rajoittavat maakunnan oikeutta päättää tukipalveluiden tuotantotavasta. Lakiluonnosten mukainen järjestely veisi tukipalveluita koskevan päätöksenteon kauas niiden käyttäjistä. Lisäksi hankintalainsäädännössä olisi mahdollistettava se, että myös kunnat voivat inhouse-periaattella ostaa palveluja mahdollisilta maakuntien tukipalvelujen tuottajilta.

7. 5. Maakuntalain 2 luvussa määritellään maakunnan tehtävät. Onko maakunnalle esitetty tehtäväkokonaisuus uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Maakunnan tehtäviä koskevan erityislainsäädännön valmistelu on vielä kesken, eikä siksi ole tiedossa mitkä kuntien ja aluehallinnon keskinäiset roolit ja vastuut olisivat. Lakiluonnokseen kirjatut tehtävät voi nähdä selvästi päällekkäisinä kunnan tehtävien kanssa, varsinkin kun kunnille on uudistuksen jälkeen hahmotettu roolia hyvinvoinnin, elinvoiman, yrittäjyyden ja työllisyyden edistäjänä. Mm. kokonaisvastuun työllisyyspalveluiden järjestämisestä tulee olla yhdellä toimijalla. Ympäristöterveydenhuolto kytkeytyy kiinteästi kunnan muihin toimintoihin, kuten rakennusvalvontaan, ympäristönsuojeluun ja kaavoitukseen sekä tilahallintoon. Tämän yhteyden katkeaminen vaikeuttaisi toimivaa kokonaisuutta ja mm. pidentäisi rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun lupaprosesseja esimerkiksi lisääntyvän lausunnotmenettelyn takia. Maankäytön suunnittelu ja kaavoitus on kunnan keskeinen väline elinvoiman kehittämisessä ja siksi on erittäin tärkeää, että kunnalla säilyy oikeus kehittää maankäyttöään itsenäisesti. Maakuntakaavoituksen tulee keskittyä strategisiin aluerakenteellisiin kysymyksiin. Pelastustoimen valtakunnallinen uudistus toteutetaan sote- ja maakuntauudistuksen yhteydessä. Lakiluonnoksen mukaan pelastustoimen järjestäisivät jatkossa samat viisi (5) yliopistollista keskussairaalaa ylläpitävää maakuntaa, jotka vastaavat ensihoidon järjestämisestä. Pelastustoimen ja ensihoidon organisointi saman oikeushenkilön toimintana tukee pelastustoimen mahdollisuuksia toimia ensihoitopalvelun tuottajana. Pelastustoimen ja ensihoidon synergia myös varautumis- ja valmiusasioissa, sekä niiden suunnittelussa, tuo yhteiskunnalle säästöä ja toiminnallista tehokkuutta. Viiden (5) järjestäjän malli on perusteltu ratkaisu.

8. 6. Maakuntalain 5 luvussa säädetään maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

Vastaajien määrä: 1

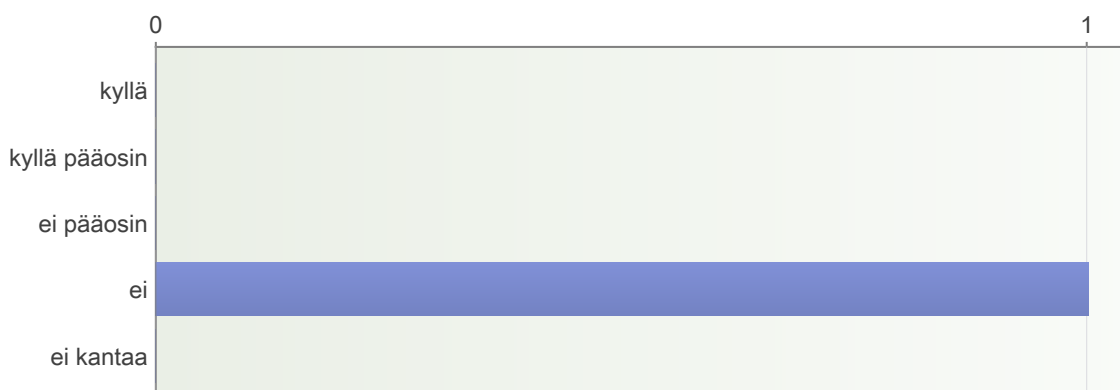

Avoimet vastaukset: kyllä

- Osallistumisoikeuksien lisäksi maakunnille tulee antaa mahdollisuus itse luoda ja kehittää yhteistoiminnan rakenteita ilman kansallista ohjausta.

9. 7. Maakuntalain 9 luvussa säädetään maakunnan palvelulaitoksesta. Onko siitä esitetty säädettäväksi tuottamisen organisoinnin näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

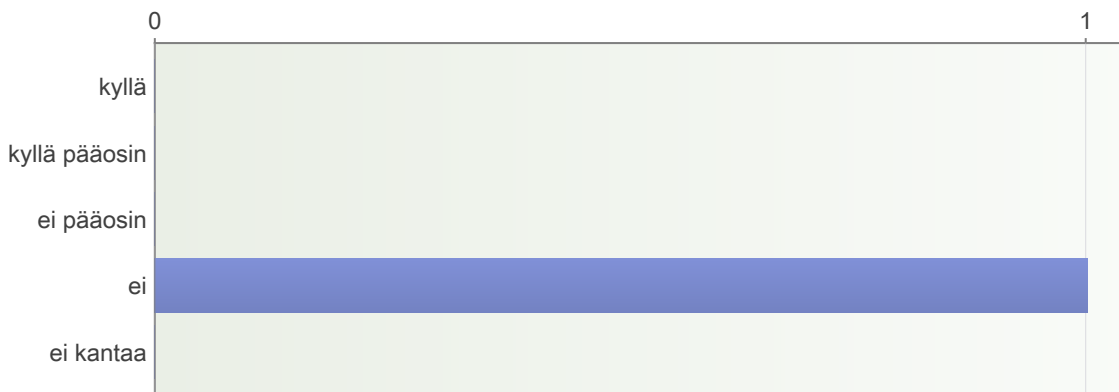
Avoimet vastaukset: ei

- Palvelulaitoskonserni muodostuu julkisista palveluyksiköistä, joiden tuotanto ei kuulu valinnanvapauden piiriin sekä valinnanvapauspalveluiden piiriin kuuluvista yhtiöistä. Palvelulaitoksella on virkavastuulla toimiva johtaja ja hallitus, jotka ohjaavat koko palvelulaitoskonsernia. Palvelulaitoksen yhtiöillä on omat toimitusjohtajansa ja hallituksensa. Yhtiöiden hallitusten tulee toimia osakeyhtiölain mukaan yhtiön edun mukaisesti. Riskinä on, että syntyy tilanteita, joissa konserniyhtiön etu on ristiriidassa palvelulaitoksen viranomaisjohdon asettamien konserniohjauksen vaatimusten kanssa. Maakuntalakiluonnoksen 9 luvun säännökset maakunnan palvelulaitoksesta tulee poistaa. Vaaleilla valitulla maakuntavaltuustolla tulee olla suorat vaikutusmahdollisuudet sen vastuulla olevien palveluiden strategiaan linjauksiin ja oman palvelutuotannon

kokonaisuuteen. Palvelulaitoksen aseman yhtiöineen tulee olla selkeästi alisteinen palvelun järjestäjälle ja järjestäjän on tosiasiallisesti kyettävä ohjaamaan palvelulaitoksen tuotantoa. Malli ei tue riittävästi julkisen tuotannon sisälläkään rakenteellista sosiaali- ja terveystalouden integraatiota. On suuri riski, että erikoispalvelujen ja peruspalvelujen tuotanto pysyvät hyvin erillisinä nykyisen toimintamallin mukaisesti. Julkisen palvelutuotannon yhtiöittämisveloite saattaa johtaa julkisen tuotannon pilkkoutumiseen tai lukuisiin palvelulaitoksen eri yhtiöiden kirjoon (maantieteeseen, toimialaan tai kohderyhmään perustuva tehtävä). Epäselvyyttä on myös siitä mitkä palvelut olisivat markkinaehtoisia. Palveluiden integraatiotavoite ei ole esityksessä enää vahvasti esillä.

10. 8. Maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti maakuntalakiin ja maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko maakuntien rahoitusmalli ja maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei

- Oleellisia ovat kansallisen tason ratkaisut rahoituksen kokonaisuudesta, so. valtio päättää talousarviossaan mikä on maakuntien tehtäviin osoitettava kokonaisrahoitus. Maakuntien (kuin myös kuntien valtionosuuksien) väliseen rahoitusjakoon olisi saatava lisää vaikuttavuus- ja kannustavuuselementtejä. Samoin tarvitaan perusteet, joilla ns. yliopistollisten maakuntien (ne 5 kpl, joiden alueella on yliopistollinen sairaala) opetus-, tutkimus- ja kehittämistoimintaan varsinaisessa palvelutuotannossa liittyviä kustannuksia huomioidaan maakunnan valtiolta saamassa rahoituksessa. Maakunnat saavat rahoituksensa yleiskatteellisena ja niille olisi jätettävä itsehallinnon periaatteiden mukaisesti liikkumavaraa toteuttaa tuotannon rahoitusmallia parhaaksi katsomallaan tavalla. Maakuntalakiin ehdotetut säännökset alijäämän kattamisvelvollisuudesta ja siihen liittyvät kriisimaakuntakriteerit sekä lainanaotto-oikeuden rajoittamisesta ovat aivan liian tiukat ja ne ovat ongelmalliset maakuntien itsehallinnon näkökulmasta. Vaarana on, että monet maakunnat joutuvat hyvin nopeasti arviointimenettelyyn.

11. 9. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

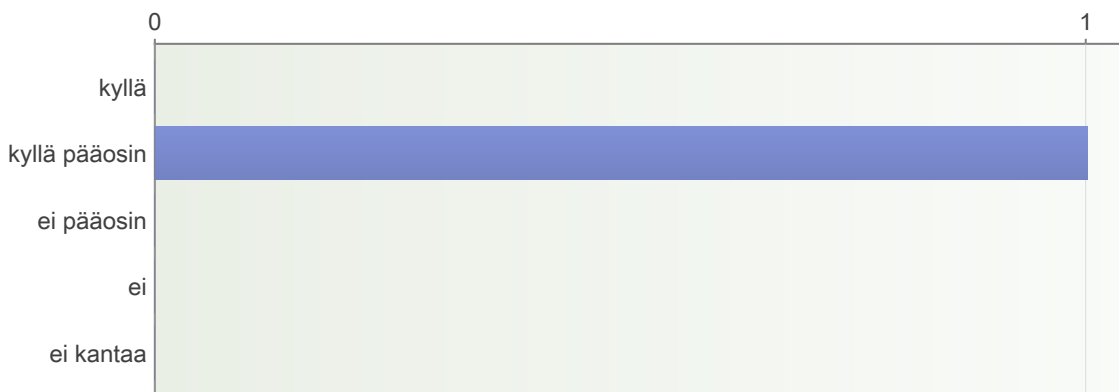
Vastaajien määrä: 1

- Lähtökohtana on, että valtion rahoitus olisi kattava maakuntien järjestämisvastuulle kuuluvien kaikkien tehtävien hoitamiseen, eikä maakunnilla olisi valtion rahoituksen ja palveluista perittävien asiakas- ja käyttömaksujen lisäksi muita merkittäviä tulonlähteitä. Maakuntien taloudellinen ja investointeja koskeva itsehallinto on näin hyvin vähäinen.

Perustettavat maakunnat ovat mm. väestö- ja elinkeinorakenteeltaan erilaisia, kuten niiden alueilla sijaitsevat kunnat ja kaupungitkin ovat resursseiltaan ja kantokyvyltään hyvin erilaisia. Sopimusoikeus mahdollistaisi maakuntien erilaiset menettelytavat niiden omat lähtökohdat ja tarpeet huomioiden.

12. 10. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 4 §:ssä säädettäisiin palvelujen saatavuudesta ja saavutettavuudesta. Säännöksen mukaan palvelut on toteutettava väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita, mutta säännöksen mukaisten edellytysten täytyessä palveluja voidaan koota suurempiin kokonaisuuksiin. Onko säännös palvelujen saatavuuden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

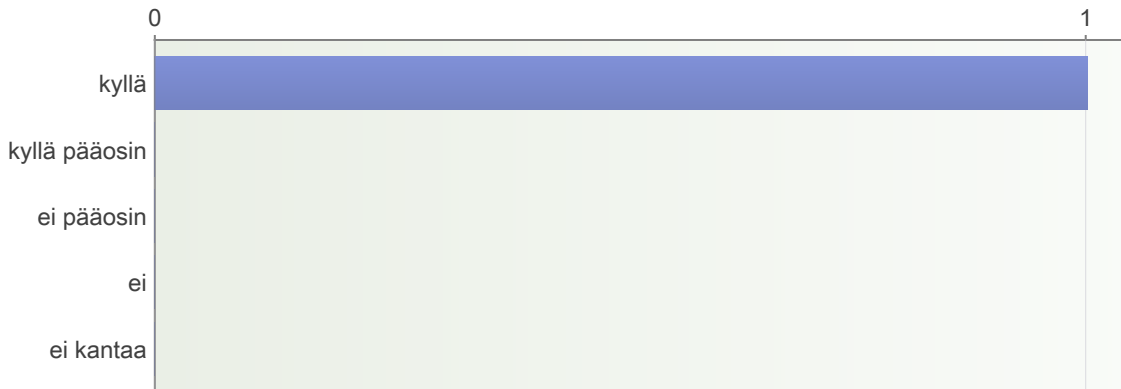

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Usein tarvittavien palveluiden osalta lähipalveluiden tulee olla lähtökohta huomioon ottaen pitkät etäisyydet ja harvaan asutut alueet. Kuitenkin toiminnallisesti ja kustannusten näkökulmasta on perusteltua, että erikoisosaamista tarvittavien palveluiden osalta osaamista kerrytetään suurempiin kokonaisuuksiin. Saavutettavuuteen liittyvä lakitekstin termi "lähellä" on määrittelemättä. Maakunnan asukkaiden palvelujen saatavuuden kannalta olennaista on valinnanvapausmallin toteuttamistapa, ja uusien toimintamallien käyttöönotto. Merkittävä kustannusten hillinnän tavoite edellyttäneee jonkin asteista palvelujen keskittämistä. Esitetyt määrittelyt ovat kuitenkin heikosti yhteensovittavissa palvelujen järjestämislain 1 §:ssä todetun yhdenvertaisuuden tavoitteen kanssa. Yhdenvertaisuuteen vaikuttaa mm. palvelujen saavutettavuus. Tämä ristiriita poistamiseksi tulee määritellä mitä yhdenvertaisilla sote-palveluilla tarkoitetaan ja miten se suhteutuu palvelujen saatavuuden ja saavutettavuuden määrittelyihin. Maakunnan palvelulupaksen sitovuutta tulisi tarkentaa ja selkeyttää. Palvelulupauksen tulee olla realistisessa suhteessa menojen kasvun hillitsemiseen.

13. 11. Maakunnat muodostavat 5 yhteistyöaluetta, joista kussakin on 3–4 maakuntaa. Yhteistyöalueeseen kuuluvat maakunnat laativat sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 16 §:n mukaisen yhteistyösopimuksen. Siinä maakunnat sopivat keskinäisestä yhteistyöstä palvelujen järjestämisessä ja toteuttamisessa. Sopimus on oikeudellisesti maakuntia sitova. Onko sopimuksen sitovuus perusteltua?

Vastaajien määrä: 1

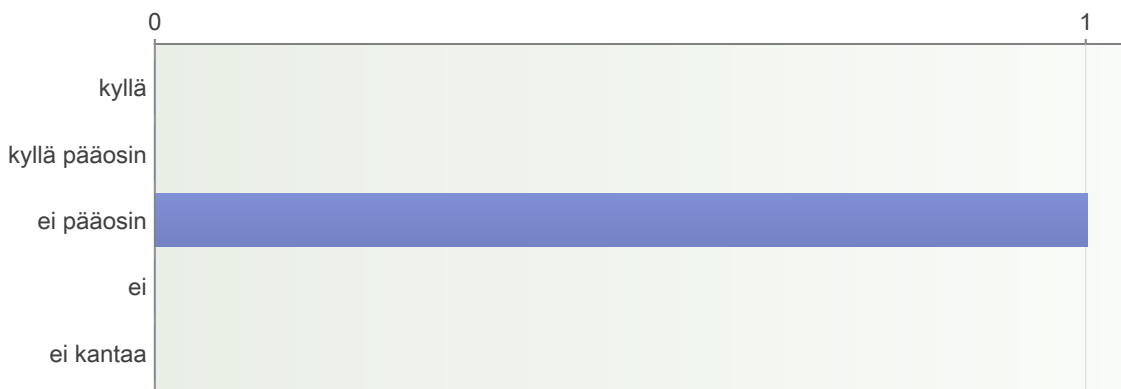

Avoimet vastaukset: kyllä

- Yhteistyösopimuksen oikeudellinen sitovuus on perusteltua. Tämän mallin mukaisesti olisi toteutettava myös pelastustoimen järjestäminen viiden (5) alueen pohjalta. Tällöin saavutetaan luontaisimmat edellytykset ensihoidon ja pelastustoimen yhteistyöhön.

14. 12. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 16 §:n mukaan laadittavassa yhteistyösopimuksessa on sovittava toimenpiteet palvelujen integraation varmistamiseksi. 23 §:n mukaisesti palvelun tuottajan velvollisuutena on valmistaa palveluketjujen integraation toteutuminen ja toimittava integraation edellyttämässä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Ovatko säännökset riittäviä asiakaslähtöisen integraation toteutumiseksi?

Vastaajien määrä: 1

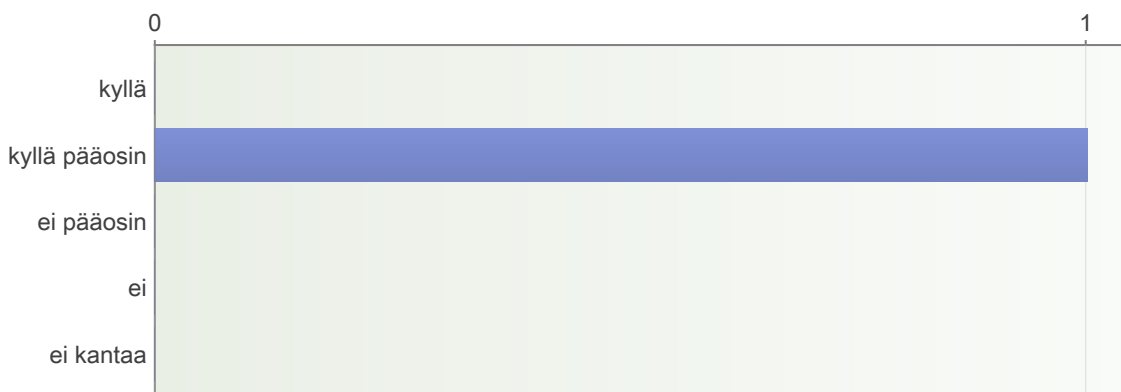
Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Lainsäädännössä on perusteltua luoda puitteet asiakaslähtöisen integraation varmistamisen veloitteesta eri toimijoille. Asiakaslähtöinen integraatio on käytännössä mahdollista vain kattavalla ja reaaliaikaisella asiakastiedon hyötykäytöllä. Palveluintegraatio on toiminnallista, so. palvelut tuotetaan saumattomasti hyvässä yhteistyössä ihmisen itsensä kanssa ja eri palvelujen tuottajien kesken. Tällöin asiakastieto liikkuu, on hyödynnettävissä sähköisesti. Rahoitusohjauksen tulee ehkäistä palveluntuottajien osaoptimoiteja ja kannusteita niin yli- kuin alihoitamiseenkin.

15. 13. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain mukaan valtion ohjausta vahvistetaan sosiaali- ja terveyspalveluissa (19 §, 4 luku, 6 luku). Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

Vastaajien määrä: 1

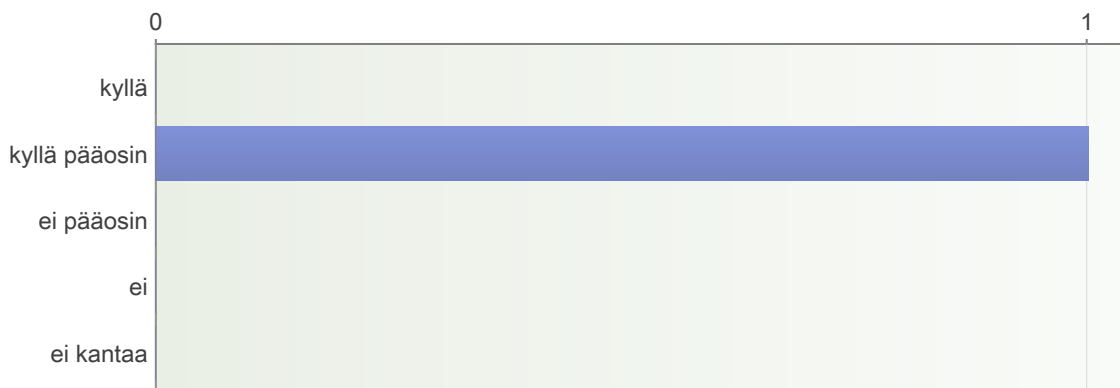

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Valtion ohjauksen vahvistaminen on perusteltua erityisesti ICT:tä ja tiedonhallintaa koskien, eheän palvelurakenteen kehittymisen kannalta sekä yhteistyöalueen järkevien kokonaisuuksien muodostumisen kannalta ja kansallisesti merkittävässä investoinneissa. Valtion ohjauksen ja maakunnan itsehallinnon suhdetta tulee kuitenkin tarkastella kriittisesti ja esityksessä on useita osia, jotka kaventavat selvästi maakunnan tosiasiallista itsehallinnollista liikkumavaraa. Maakuntakonsernin työtäryhteisöjen ja maakunnanpalvelulaitoksen edellytetään käyttävän maakuntien yhteisten tukipalvelukeskusten palveluita. Palvelukeskusten palvelujen käyttövelvoitteista tulee luopua muilta osin kuin järjestämisen tehtäviä koskien. Valtion ohjausvaltaa tulee kaventaa nyt esitetystä ja maakunnille tulee itsehallinnon mukaisesti antaa enemmän päätösvaltaa. Kunnilla ja maakunnilla tulee olla mahdollisuus muodostaa yhteisiä in-house - tukipalveluyhtiöitä. Tämä on erityisen tärkeää talous- ja henkilöstöhallinnon ja tieto- ja viestintäteknisten palveluiden osalta.

16. 14. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n mukaan maakunnan on omassa toiminnassaan erotettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen ja palvelujen tuottaminen. Onko järjestämisen ja tuottamisen erottaminen uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukaista?

Vastaajien määrä: 1

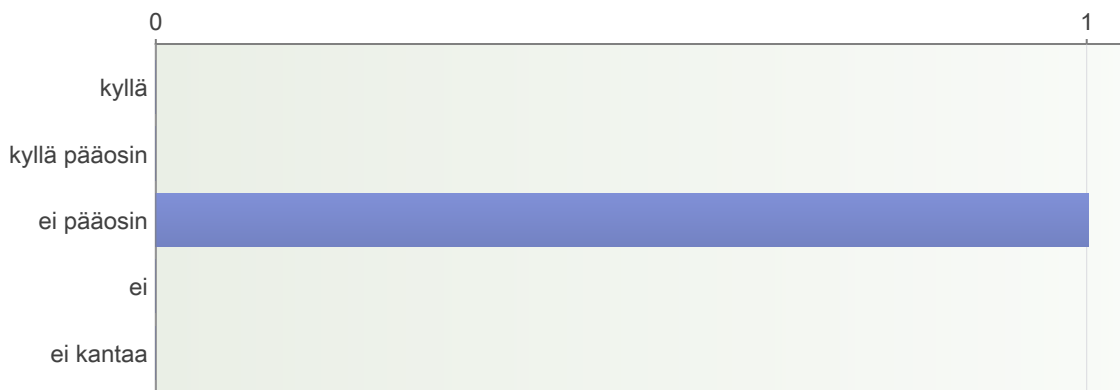

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Maakunnan rooli sote-järjestäjänä jää esitetyllä tavalla heikoksi vallan, vastuun ja substanssiosaamisen jäädessä palvelulaitokseen, jonka osalta ei täyty tavoite järjestäjän kansanvaltaisesta ohjauksesta. Maakuntajärjestäjän todellinen mahdollisuus vaikuttaa hallintosäännöin, sopimus- ja talousohjauksen ja tavoiteasetannan keinoin suhteessa palveluntuottajiin on epäselvä ja tehtävänä vaativa. Vain vahva järjestäjä kykenee ohjaamaan sosiaali- ja terveyspalveluita asetettujen yhteiskunnallisten tavoitteiden suuntaan ja toteuttamaan todellisen järjestämisen ja tuottamisen erillisyyden.

17. 15. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n mukaan maakunnalla on yhtiöittämisvelvollisuus maakunnan hoitaessa sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä kilpailutilanteessa markkinoilla tai jos palvelut ovat valinnanvapautta koskevissa säännöksissä tarkoitetun laajan valinnanvapauden piirissä. Onko ratkaisu tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Yhtiöittämisvelvoite turvaa julkiselle tuotannolle mahdollisuudet menestyä markkinoilla ja valinnanvapauspalveluiden piirissä. Yhtiömuotoinen toiminta irtautuu etäämmäs kansanvaltaisesta päätöksenteosta ja ohjauksesta. Yhtiöissä on oma ammattihallituksensa ja operatiivisessa johtovastuussa on toimitusjohtaja. Lakiluonnosten perusteella on odotettavaa, että palvelun järjestäjällä ja palvelulaitoksen johdolla on vain rajalliset mahdollisuudet ohjata julkisten tuotantoyhtiöiden toimintaa. Yhtiömuotoisessa toiminnassa ns. julkista valtaa ei voida yhtiön henkilöstön toimesta käyttää. Näin ollen viranomaispäätökset tulee tehdä joko palvelujen järjestäjän toimesta, julkisessa palvelulaitoksessa tai viranomaisen tulee perustaa viranomaistoimintaa harjoittava erillinen yksikkö. Maakunnilla tulisi olla itsenäinen päätösvalta yhtiöiden muodostamisessa ja omistamisessa. Yksittäisille kunnille ei kuitenkaan tule antaa mahdollisuutta perustaa sosiaali- ja terveyspalveluja tuottavia yhtiöitä koska se todennäköisesti johtaisi nykyrakenteiden betonoitumiseen, palveluja käyttävien ihmisten väliseen epätasa-arvoon ja tuottajavetoiseen palvelusisältöön ja -kokonaisuuteen.

18. 16. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

Vastaajien määrä: 1

- Suonenjoen kaupunginhallitus toteaa, että SOTE-uudistus tarvitaan.

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaissa tavoitteellaan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä ja ylläpitämistä. Lailla halutaan varmistaa koko maahan yhdenvertaiset, kustannusvaikutuksiltaan ja tuottavuudeltaan hyvät sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut.

Lain tavoitteet ovat kannatettavia, mutta lakiluonnokset eivät kokonaisuudessaan riittävästi takaa tavoitteiden saavuttamista. Palvelujärjestelmän yhdenvertaisuuden tavoite on vaikeasti yhdistettävissä palvelujen todennäköiseen keskittämistarpeeseen, jolla taas voi olla myönteisiä vaikutuksia esim. laadun ja potilas- ja asiakasturvallisuuden näkökulmasta.

Sote- ja maakuntauudistuksen kustannusvaikutuksia ei voida arvioida ennen kuin lainsäädäntö tulevasta valinnanvapausmallista ja tuottajien ansaintalogiikasta (millä perusteilla tuottajat saavat taloudellisen korvauksen toteuttamistaan palveluista) on julkaistu.

Lainsäädännön jatkovalmistelussa tulee erityisesti huomioida palvelun järjestäjän vahvan aseman turvaaminen. Palvelun järjestäjästä on muodostettava sosiaali- ja terveyspalvelujen tosiasiallinen vallankäyttäjä. Valtaa ei saa lukita yhteiskunnallisesti merkittävissä asioissa valtiolle, palvelutuotannolle, yrityksille ja palvelutuotannosta vastaaville ammattilaisille.

Aluksi on rakennettava vahva ja osaava maakunnallinen järjestäjäorganisaatio ja siihen liittyvät ohjausmekanismit tiedonhallinnallisine ratkaisuineen. Sen jälkeen on edellytykset toteuttaa palvelutuotannossa vaiheittainen valinnanvapaus ja yhtiöittäminen riittävällä siirtymäajalla. Hallittu muutos ei onnistu ilman joustavia mahdollisuuksia tiedon integraatioon ja hyötykäyttöön.

Toteutuksen aikataulu on erittäin kireä.

19. 17. Kysymys vain kunnille: Voimaanpanolaissa on tarkoitus säätää siitä, mihin maakuntaan kunnat kuuluvat uudistuksen tullessa voimaan. Katsotaanko kunnassanne, että sen tulee kuulua voimaanpanolain 5 §:ssä esitettyyn maakuntaan?

Vastaajien määrä: 1

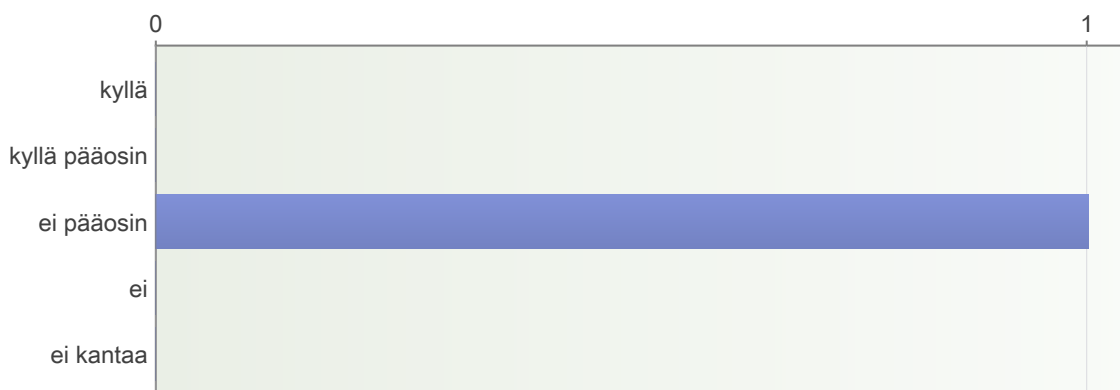
Avoimet vastaukset: kyllä

20. 18. Kysymys vain kunnille: Mikäli vastasitte edelliseen kysymykseen ei, mihin maakuntaan kunnan tulisi kuulua ja miksi? (Kunnan tulee toimittaa valtuuston päätösasiakirja sosiaali- ja terveysministeriöön)

Ei vastauksia.

21. 19. Väliaikaishallinnosta sekä väliaikaisen valmistelutoimielimen tehtävistä ja toimivallasta säädetään voimaanpanolain 2 luvussa. Onko väliaikaishallinnosta säädetty riittävällä tavalla?

Vastaajien määrä: 1

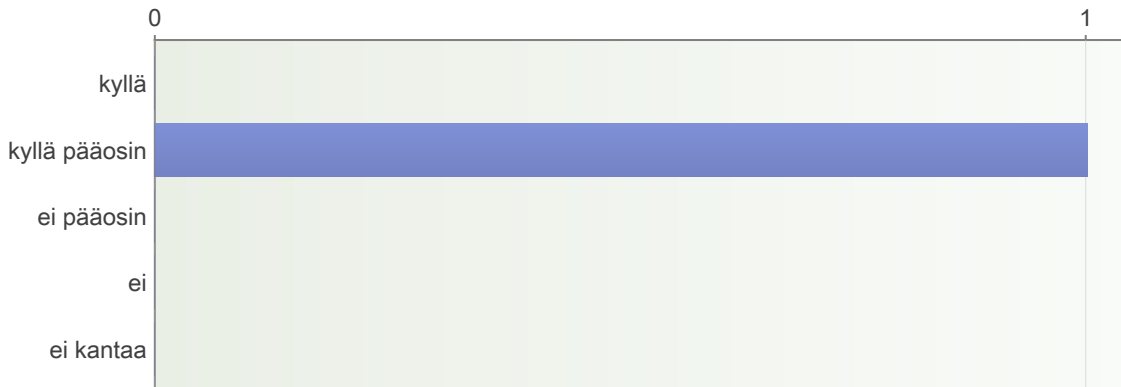

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Väliaikaishallinnon ja valmistelutoimielimen tehtävät on lueteltu selvästi. Epäselväksi kuitenkin jää kuinka sote-järjestämistehtävien, maksujen/kriteerien harmonisointien ja palveluiden sisältöjen yhteensovittamisten on ajateltu toteutuvan. Väliaikaishallinnon resurssit ja mandaatti ovat epäselviä. Aikataulu on liian tiukka ilman vahvaa välittömästi aloitettavaa etukäteistä vaihtoehtojen kartoitusta/esivalmistelua ja sitä seuraavia päätöksiä väliaikaisen valmistelutoimielimen tekemänä. Uudistuksen valmisteluun tarvitaan kunnallisessa toiminnassa työskenteleviä asiantuntijoita ja heidän työmääränsä korvauksiin valtion tulee osoittaa taloudellisia resursseja.

22. 20. Voimaanpanolain 14 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiassa sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

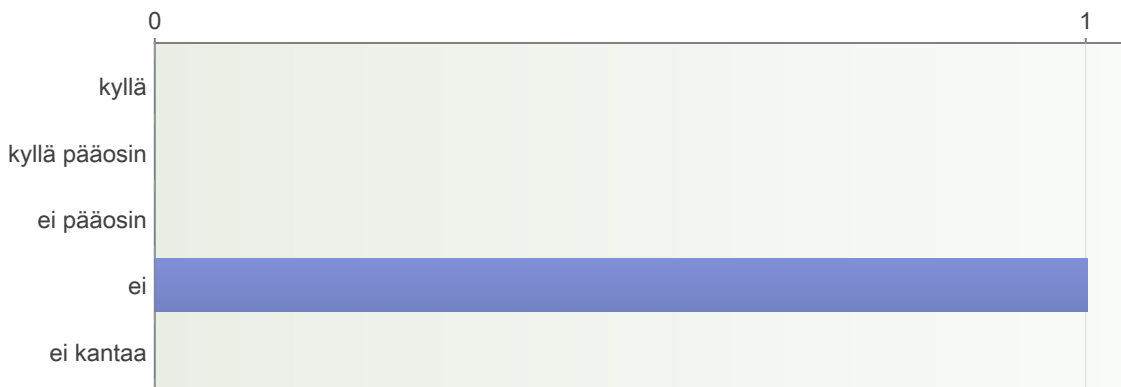

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Muutoksessa on huomioitava, että siirtyvistä toiminnasta ei jää kunnille eläkevastuita (KuEL, varhe).

23. 21. Voimaanpanolain 4 luvun mukaan lakisääteisten kuntayhtymien koko omaisuus sekä kuntien irtain omaisuus siirtyy maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei

- Kiinteistöjä lukuun ottamatta kaikki omaisuus siirtyy korvauksetta kunnilta maakunnalle. Velat jäävät kunnille. Edettäessä lainvalmistelussa luonnoksessa esitetyltä pohjalta tulee varmistaa, ettei kunnille aiheudu omistamiinsa tai pitkin vuokrasopimuksin sitoutumiinsa sote- kiinteistöihin liittyviä taloudellisia riskejä ja seuraamuksia. Siirtymäkauden sitovan vuokrajakson tulee olla esitettyä (3 + 1 vuotta) pidempi. Vähintään viisi (5) vuotta. Vuokratason tulee kattaa laadukkaan ja ennakoivan kiinteistöpidon, investointien riskittömän toteuttamisen sekä omaisuuden arvon säilyttämisen. Uudistukseen liittyvillä omaisuusjärjestelyillä ei saa vaarantaa kuntien mahdollisuuksia vastata niille jäävien palvelujen järjestämisestä ja rahoittamisesta rahoitusperiaatteen mukaisesti. Mahdolliset omaisuusjärjestelyjen taloudelliset vaikutukset on korvattava kunnille täysimääräisesti. Kiinteistöistä aiheutuvat taloudelliset riskit tulee hajauttaa kuntien, maakuntien ja valtion vastuulle. Uudistuksen seurauksena ei saa syntyä tilanteita joissa varainsiirtoverotus aiheuttaa lisäkustannuksia kiinteistöomaisuuden muutoin tarpeellisissa uudelleen järjestelyissä. Esityksessä ei ole käsitelty uudistukseen liittyviä arvonlisäverotuksen kysymyksiä. Kiinteistöihin ja muuhun omaisuuteen on kuitenkin sitoutunut satojen miljoonien eurojen edestä arvonlisäveroja, jotka ovat tähän asti saatu kunnissa palautuksina.

24. 22. Jos vastasitte edelliseen kysymykseen ei tai ei pääosin, millä tavoin omaisuusjärjestelyt pitäisi toteuttaa?

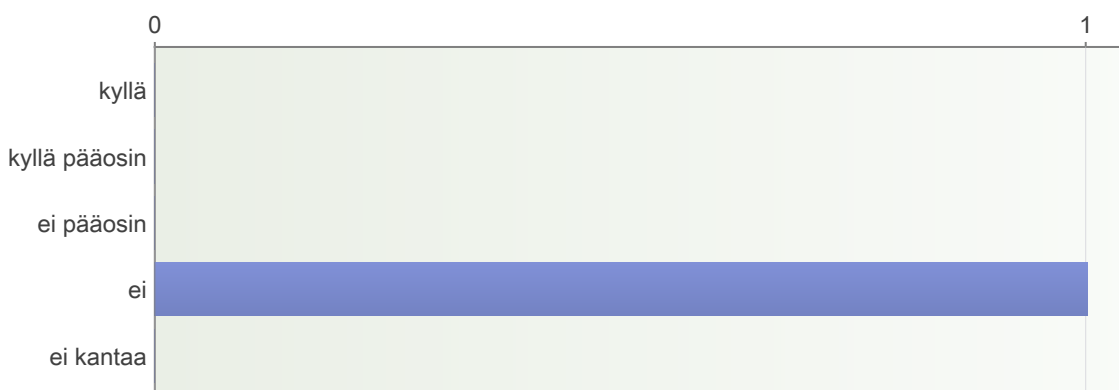
Vastaajien määrä: 1

- Lähtökohtana tulisi olla, että sote- ja pelastustoimen kiinteistöt pääsääntöisesti myydään tasearvosta ilman maapohjaa maakuntaan, joka päätöksillään vaikuttaa niiden käyttötarpeeseen. Valtion olisi rakennettava ratkaisumalli siihen, että maakunnille tarpeettomista kiinteistöistä ei tule myöskään maakunnille tarpeetonta taakkaa.

Irtaimiston siirtäminen tulisi toteuttaa kunnalle kustannusneutraalina. Nyt erilaisilla omaisuuden rahoittamisen ratkaisuilla on erittäin suuri merkitys kunnille.

25. 23. Voimaanpanolain 41 §:ssa säädettäisiin kunnan tuloveroprosentista vuosina 2019 – 2021. Pidättekö veronmaksajien yhdenvertaisen aseman näkökulmasta perusteltuna, että kuntien veroprosentteja esitetään rajoitettavaksi kolmen vuoden määräajaksi?

Vastaajien määrä: 1

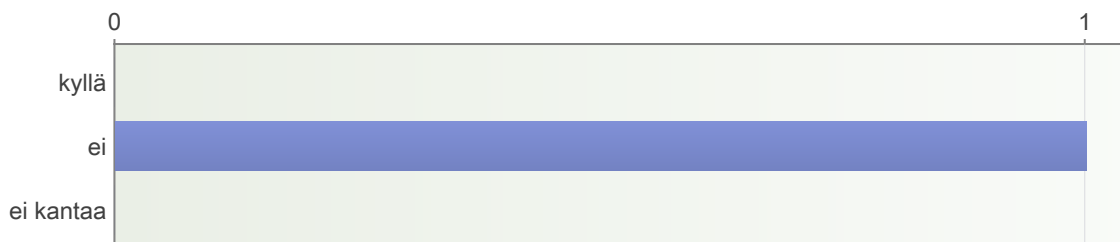
Avoimet vastaukset: ei

- Maakuntaan siirtyvällä veron osuudella on katettu kunnan yhteisiä kustannuksia (yleiskatteellista). Kunnalla on monia kiinteitä tukipalveluihin sitoutuneita kustannuksia, esim. tietojärjestelmien kustannukset, jotka eivät jousta alaspäin. Kuntien veroprosenttien rajoittaminen lainsäädännöllisesti on ristiriitainen kunnallisen itsehallinnon

perustuslaillisesta näkökulmasta.

26. 24. Voimaanpanolain 42 §:n mukaan maakunnan on perustettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain tarkoittamat maakunnan palvelulaitoksen tytäryhtiöt, jotka tuottavat lailla erikseen säädetyn laajan valinnanvapauden piiriin kuuluvia palveluita siten, että yhtiöittäminen on toteutettu 31.12.2020. Onko esitetty siirtymäaika riittävä maakunnan yhtiömuotoisen tuotannon organisoimiseksi?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei

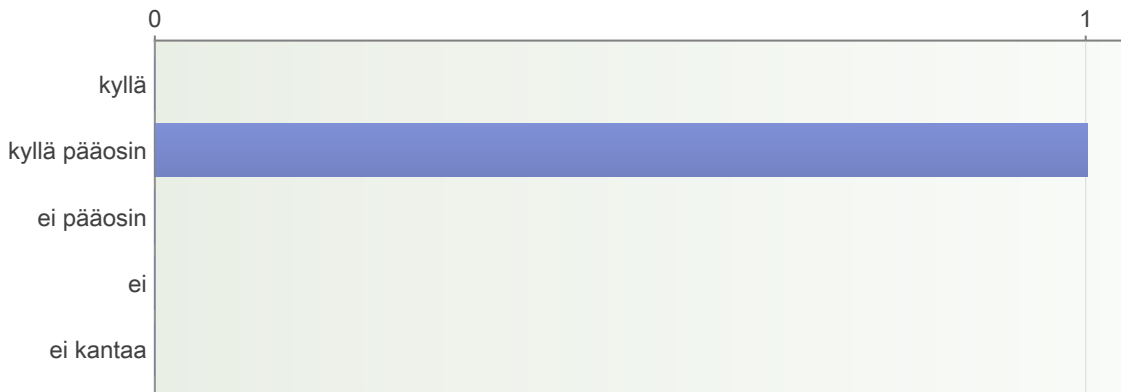
- Aikataulu on kireä. Mm. tietojärjestelmäratkaisut, niiden hankinnat ja käyttöönotto vie aikaa. Tuleva julkisesti omistettu yhtiö ei ole tuottavuuden kannalta parhaassa tilanteessa joutuessaan valinnavapaustutantoon ja markkinolle nykyisillä useiden erilaisten asiakas- ja potilastietojärjestelmien kirjolla. Työterveyshuolto on päätetty jättää sote-uudistuksen ulkopuolelle, ts. sen rahoitus ja toimintaperiaatteet pysyvät sote-uudistuksessa muuttumattomana. Linjaus on ristiriitainen sote-palvelujen rahoituksen selkeyttämisen tavoitteen ja palvelujen yhdenvertaisuuden näkökulmasta. Nyt päällä oleva (onko?) kunnallisen työterveyshuollon yhtiöittämisvelvoite synnyttää kunnissa sekavan muutostilanteen ja työterveyshuollon yhtiöittäminen synnyttää turhaa hallinnollista työtä ja sekoittaa tarpeettomasti palvelujärjestelmää. Työterveyshuollon ratkaisut ja mahdollinen yhtiöittäminen tulisikin siirtää osaksi soteuudistuksen toimeenpanoa.

27. 25. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaanpanolaista.

Ei vastauksia.

28. 26. Valtio rahoittaa perustettavien maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveystalouden rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

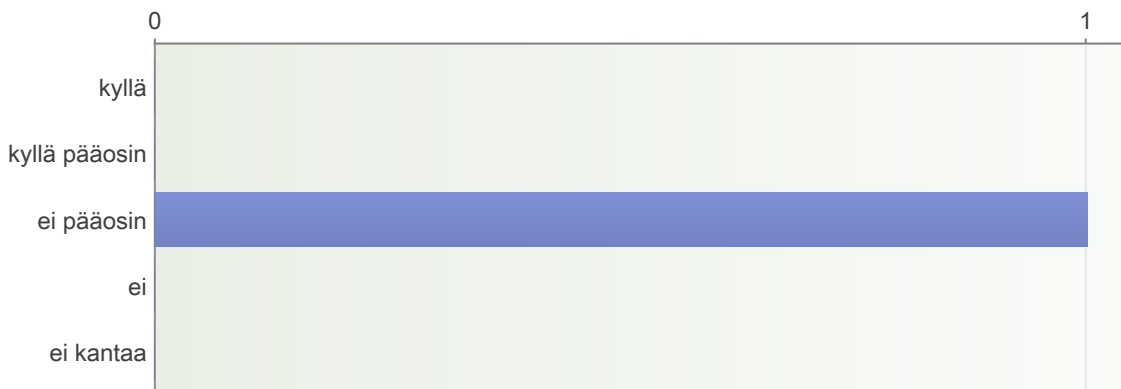

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- On tosin haaste, että maakunnat ovat valtionrahoituksen varassa. Valtionrahoitus johtaa maakuntien aivan liian tiukkaan ja yksityiskohtaiseen valtionohjaukseen. Maakunnille tulee turvata aito itsehallinto, mikä edellyttää maakuntien verotusoikeuden toteuttamista uudistuksen myöhemmässä vaiheessa.

29. 27. Maakuntien tuloja ovat valtion rahoitus (3 §) sekä asiakas- ja käyttömaksutulot (4 §). Lisäksi maakunnat voivat ottaa lyhytaikaista lainaa (3 §). Valtion rahoituksen kasvua rajoitetaan vuosittaisessa tarkistuksessa julkisen talouden kantokyvyn turvaamiseksi (6 ja 29 §). Onko maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä?

Vastaajien määrä: 1

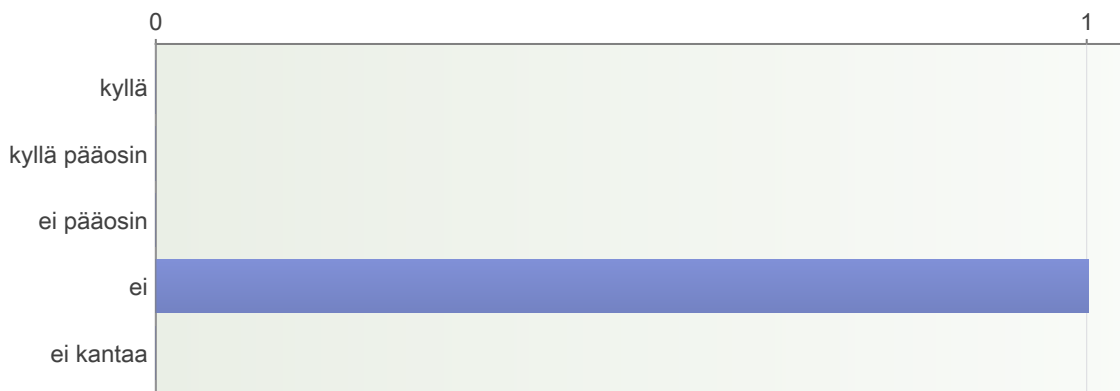
Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Tavoitteena on, että maakuntien rahoituslain mukaisilla rahoitusperusteilla turvataan maakunnan rahoituksen riittävyys maakunnille lailla säädettyjen tehtävien ja velvoitteiden hoitamiseen (rahoitusperiaate). Toisaalta maakuntalakiin sisältyvät maakuntien erittäin tiukat alijäämän kattamisvelvoitteet ja maakuntien arviointimenettelyn kriteerit sekä maakuntien rahoituslakiin sisältyvä maakuntien rahoituksen tason tarkistamiseen liittyvä rajoite rahoituksen enimmäiskasvusta.

30. 28. Ovatko maakuntien valtion rahoituksen määräytymisessä käytettävät palvelujen käyttöä kuvaavat tarvetekijät (luku 3, ml. uusi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

Vastaajien määrä: 1

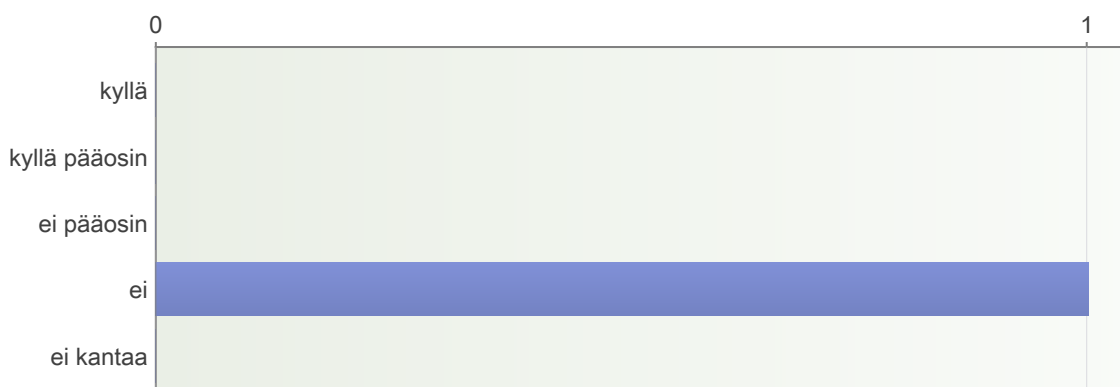

Avoimet vastaukset: ei

- Valtion rahoitus maakunnalle on yleiskatteellista, josta 89 prosenttia perustuu maakunnan laskennalliseen palvelutarpeeseen. Asukaskohtaisesti suoritettavan osuuden painoarvo on 10 prosenttia, ja 1 prosentti on varattu terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen tehtäviin, joka on rahoitusosuutena lähinnä symbolinen. Koska hyte-kriteerillä on vain vähän merkitystä rahoituksen kokonaismäärään, vaikuttavat kriteerin määräytymisperusteet melko monimutkaisilta. Tarvekertoimet tai tarvepainotukset ovat lähtökohtaisesti perusteltuja, mutta painokertoimien suuruuteen ei ole mahdollista ottaa kantaa ilman, että niitä arvioitaisiin tutkimuksiin perustuen. Maakuntien (kuin myös kuntien valtionosuuksien) väliseen rahoitusjakoon olisi saatava lisää vaikuttavuus- ja kannustavuuselementtejä. Samoin tarvitaan perusteet, joilla ns. yliopistollisten maakuntien (ne 5 kpl, joiden alueella on yliopistollinen sairaala) opetus-, tutkimus- ja kehittämistoimintaan varsinaisessa palvelutuotannossa liittyviä kustannuksia huomioidaan maakunnan valtiolta saamassa rahoituksessa.

31. 29. Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksessa siirrytään asteittain menoperusteisesta rahoituksesta tarveperusteiseen rahoitukseen. Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2019–2023 esitetty siirtymäaika (27 – 28 §) riittävä?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei

- Rahoituksen siirtymäaikaan vaikuttaa muun varsinaisen palvelu- ja organisaatorakenteen sekä valinnanvapausmallin mahdollinen vaiheittaisuus ja siirtymäajat. Ko. tietojen puuttuminen vaikeuttaa taloudellisten arvioiden tekemistä ja näin ollen myös kannan muodostaminen rahoitusperusteiden muuttamisen aikatauluun on vaikeaa. Mikäli siirtymäjärjestelyjen taloudelliset vaikutukset sote- uudistuksessa on määriteltävissä pieniksi voidaan ajatella siirtymäajan olevan riittävä. Jos taas toimeenpano- ja siirtymäjärjestelyt lisäävät sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksia tai mikäli julkinen rahoitus muodostuu riittämättömäksi, on rahoitusperusteiden muuttamisen siirtymäaika lyhyt.

32. 30. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

Ei vastauksia.

33. 31. Pidättekö esitettyjä tapoja maakuntajaon muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena? (erityisesti maakuntajakolain 2 ja 10 §)

Vastaajien määrä: 1

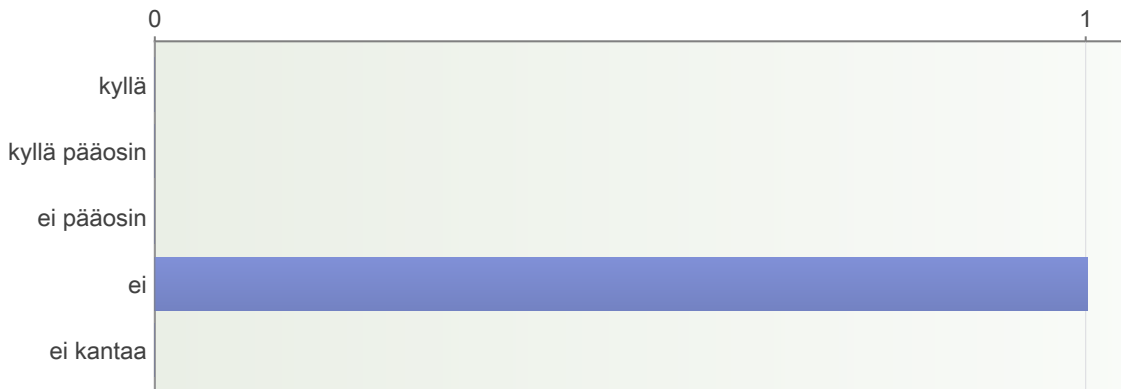
Avoimet vastaukset: ei kantaa

34. 32. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntajakolaista.

Ei vastauksia.

35. 33. Ovatko valtionosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt ja muut muutokset hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 24 §, 27§ 27 b§ ja 55§)?

Vastaajien määrä: 1

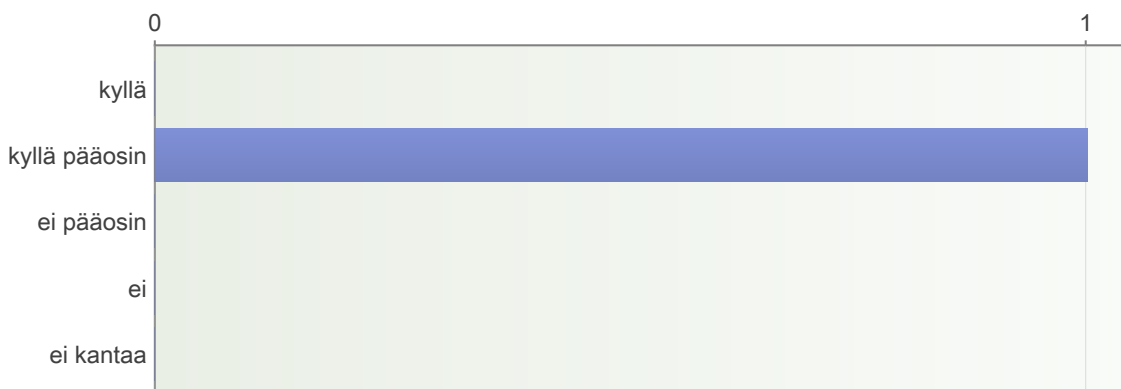

Avoimet vastaukset: ei

- Siirtymäaikana todennäköisesti syntyviä lisäkustannuksia ei ole huomioitu lainsäädännössä. Kunnille jää kustannuksia, jotka eivät ole välittömästi sopeutettavissa. Tasauslaskentamalli perustuu ajatukseen, että kaikki kustannukset ovat muuttuvia ja välittömästi sopeutettavissa. Lisäksi tasapaino on määritelty vuosikatteen ja poistojen suhteeksi. Laskentamalli toimii mikäli kuntien investointitaso pysyy vuoden 2018 tasolla. Investointeja (poistoja) tulisi tarkastella pitemmän aikavälin keskiarvoina.

36. 34. Ovatko valtionosuuskriteerit (ml. uusi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen -kriteeri) sekä niiden painotukset perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 3 §)?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

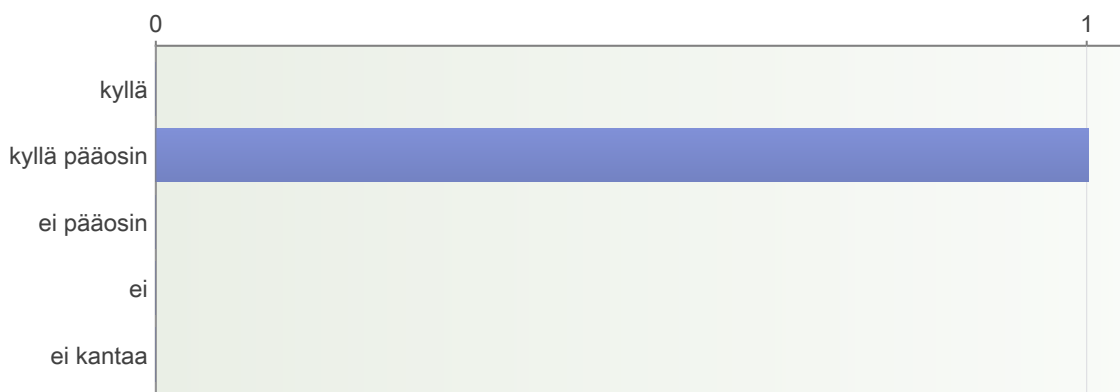
37. 35. Vapaamuotoiset huomiot hallituksen esityksen valtionosuuskokonaisuudesta.

Vastaajien määrä: 1

- Muutosten yhteydessä on turvattava kuntiin jäävien palvelujen rahoituksellinen pohja. Siirtymäaikana todennäköisesti syntyviä lisäkustannuksia ei ole huomioitu lainsäädännössä. Kunnille jää siirtäjänsä jälkeen kustannuksia, jotka eivät ole sopeutettavissa. Valtionosuuksien tarkastamisen yhteydessä mahdolliset kuntien lisääntyvät velvoitteet tulee korvata kunnille täysimääräisenä.

38. 36. Pidätkö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitettyjä valtion verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävänä?

Vastaajien määrä: 1

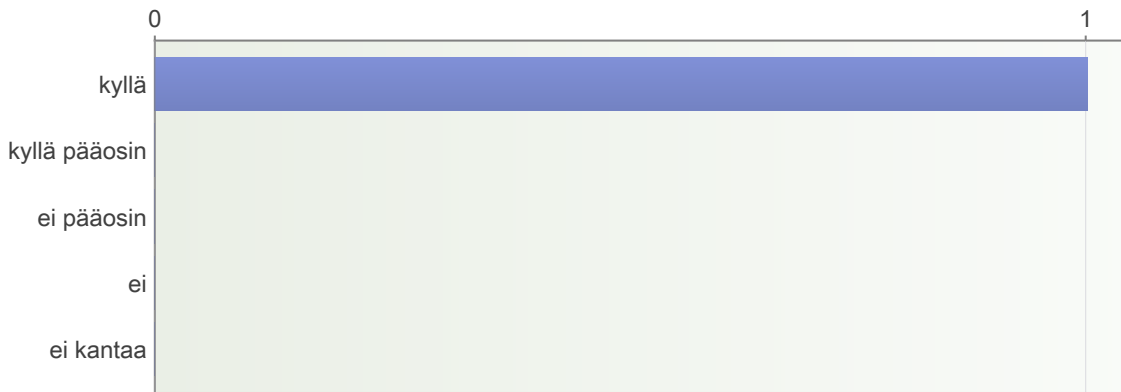
Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

39. 37. Vapaamuotoiset huomiot verolaeista.

Ei vastauksia.

40. 38. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

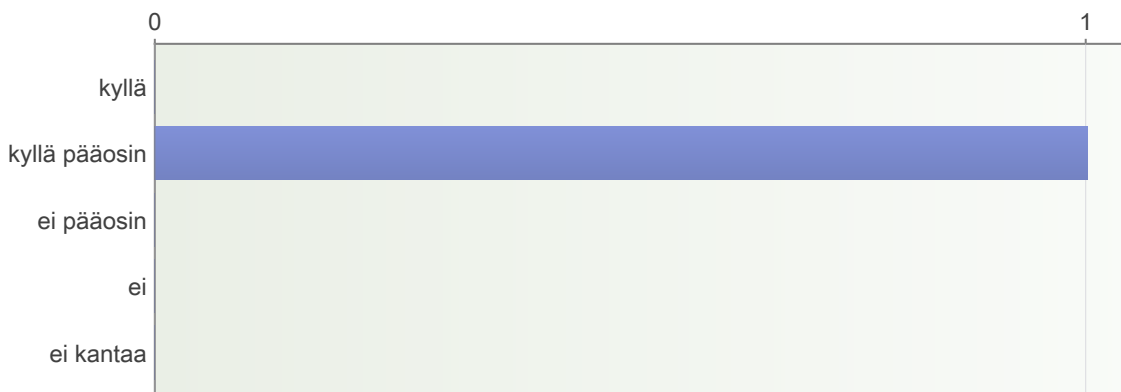
Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä

41. 39. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Lakia henkilöstöstä ja eläkkeistä (ja Kevan asemasta) säädettäessä on huolehdittava, että yhtiöittämisten myötä kunnille jäävä rahoitustaakka kertyneistä eläkkeistä siirtyy maakunnalle.

42. 40. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

Ei vastauksia.

43. 41. Miten arvioitte uudistuksen vaikuttavan oman taustaorganisaationne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Uudistus on luomassa erittäin suuren haasten kaupungin lainanhoitokatteeseen. Kaupungin talousarviosta (ja samalla nykyisestä tulopohjasta) on siirtymässä pois noin 65-70 prosenttia. Kiinteistöihin liittyvä riski on esityksen mukaan jäämässä kunnille.

Maakuntakeskuksen olkopuolisten kuntien vaikutusmahdollisuus kaventunee muutoksen myötä. Suora demokratia ja tosiasiallinen vaikuttaminen lähipalvelujen turvaamiseen on aito huoli. Myös yhteistyön toimivuus maakunnan kanssa on varmistettava, jotta palvelujen toimivuus ja saavutettavuus turvataan.

Hyvinvoinnin ja terveydenedistämiseen on luotava kuntiin aitoja kannustimia, jotta sen merkitys kokonaisuudessa ei jää vain symboliseksi.

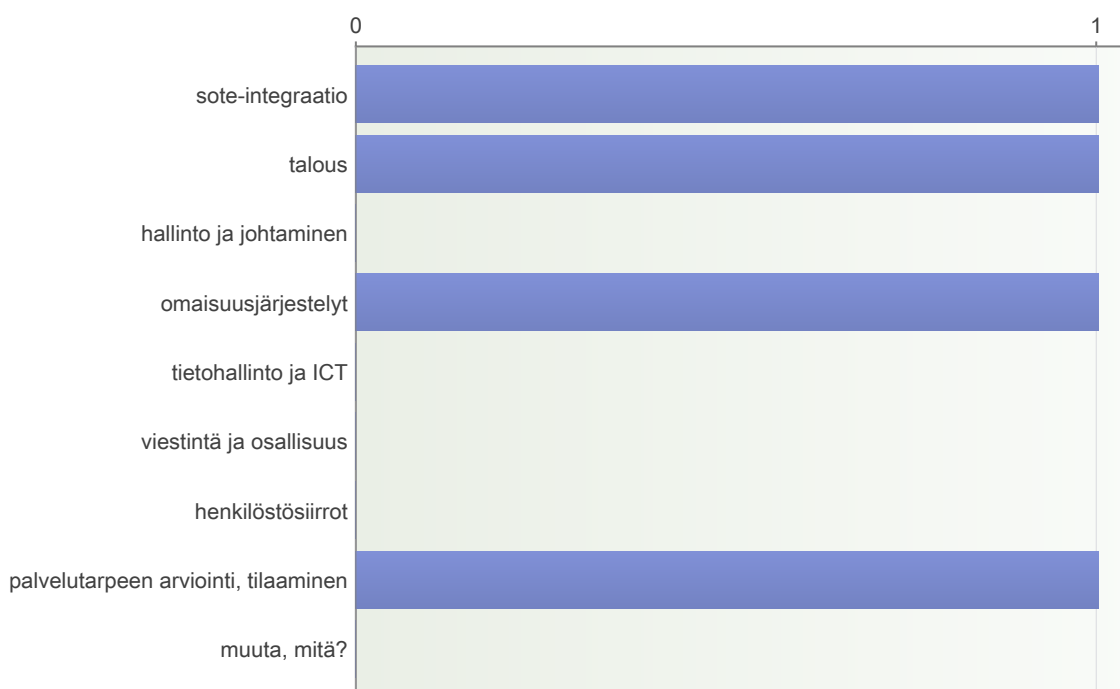
44. 42. Onko maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä uudistuksen voimaan tultua?

Vastaajien määrä: 1

- Maakuntien edellytykset selvitä laissa määrätyistä tehtävistä ovat haastavat. Tähän vaikuttavat mm. ennakkoon asetettu rahoitustasoon liittyvä 3 mrd. euron säästötavoite, maakuntien tiukat alijäämän kattamisvelvoitteet, maakunnilta puuttuva verotusoikeus ja säännellyt mahdollisuudet ottaa lainaa. Myös byrokraattinen valtionohjaus sekä uudistuksen toimeenpanoon liittyvät kustannukset, joihin ei ole osoitettu eri rahoitusta, vaikuttavat maakuntien taloudelliseen suoriutumiseen.

45. 43. Mihin aiheeseen/aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntauudistusten alueelliseen toteutukseen (voitte valita usemman vaihtoehdon)?

Vastaajien määrä: 1

46. 44. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Suonenjoen kaupunginhallitus toteaa, että SOTE-uudistus tarvitaan.

Valtion tulisi ottaa rahoitusvastuu valmistelusta jo vuoden 2017 alusta lähtien ja valtion tulisi korvata kunnille valmistelusta aiheutuvia kuluja.

47. 45. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Ei vastauksia.